



Staat van Utrecht

Handleiding gebruik data

INHOUD

1. Introductie: wat is er te vinden in de Staat van Utrecht?
2. Waarvoor kan de informatie gebruikt worden?
3. Gebruik kwantitatieve data
4. Gebruik kwalitatieve data

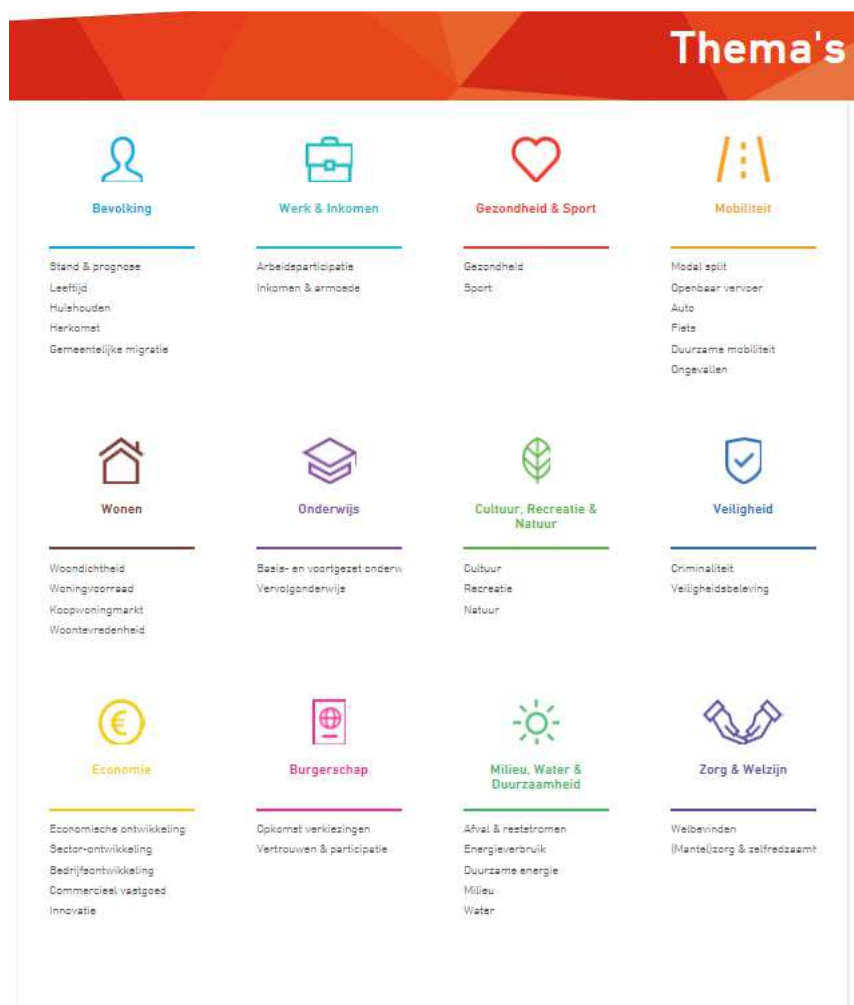
Dezelfde taal spreken

In deze brochure worden praktische handvatten aangereikt om de website www.staatvanutrecht.nl zo breed mogelijk te benutten voor uw beleids- of dialooggerichte werkomgeving. De Staat van Utrecht is niet alleen leverancier van kennis, maar wil ook de gemeenschappelijke taal van partijen versterken, zodat agendering, dialoog en samenwerking vergemakkelijkt worden. Het doel is om snel en eenvoudig bruikbare en gefundeerde documenten of presentaties te kunnen ontwikkelen die uitnodigen om verder (samen) aan de slag te gaan; beleid maken, het voeren van een goede dialoog over maatschappelijke opgaven en het voeren van de politiek.

Voorbeelden van toepassingsgebieden van de informatie van de Staat van Utrecht zijn:

- Beleidsvorming en programmamanagement binnen gemeente of provincie.
- Ondersteunings- en verantwoordingsdata voor voorjaarnota en begrotingscycli.
- Onderzoeksfacilitering (bestuurlijke en private sector).
- Strategievorming binnen gemeenten, provincie, maatschappelijke organisaties, (maatschappelijke) ondernemingen.
- Offerte-ondersteuning (maatschappelijke / private) ondernemingen.
- Dialoog-aanjaging vanuit maatschappelijk veld (burgerinitiatieven).

1 INTRODUCTIE: WAT IS ER TE VINDEN IN DE STAAT VAN UTRECHT



- **Thema-informatie:** De website biedt aan de hand van 12 hoofdthema's en ruim 40 subthema's informatie over het werken, wonen en leven in de provincie Utrecht. De informatie is vooral kwalitatief van aard en wordt aangevuld met overzichtskaarten en tabellen.
- **Maatschappelijke opgaven:** Bij elk thema zijn maatschappelijke opgaven opgenomen. Een overzicht van alle maatschappelijke opgaven vindt u in bijlage 2 van deze brochure. Onder de kop 'verdieping' op de homepagina van de website vindt u ook een zestal thema-overstijgende analyses met daarbij behorende maatschappelijke opgaven.
- **Databank:** De website biedt de mogelijkheid door te linken naar een onderliggende databank (ook separaat te raadplegen) StaatvanUtrecht.databank.nl, waarmee de mogelijkheid wordt geboden zelf gegevens op gemeenteniveau op te roepen.
- **Verdiepings-tools:** Voor het verder op maat maken van uw informatievragen, kunt u via de rubriek 'meer weten' doorlinken naar overige databronnen, relevante websites en pdf's van (beleids)rapporten.

<p>Groei van de bevolking</p> <p>Prognoses wijzen uit dat de totale bevolking in Nederland in 2040 gestegen zal zijn. De bevolkingssamenstelling zal echter veranderen; er zullen meer ouderen zijn en er zal sprake zijn van een grotere etnische diversiteit.</p>	<p>Bouwen voor de toekomst</p> <p>De provincie Utrecht is een groeiende regio. Door de centrale ligging zijn de Randstad, natuurgebieden en goede verbindingen met de rest van Nederland, alrijd binnen handbereik. Het aantal mensen dat zich in deze regio vestigt is groter dan het aantal inwoners dat vertrekt.</p>	<p>Mobiliteit in de provincie</p> <p>De bereikbaarheid en de daarbij behorende infrastructuur speelt in onze samenleving een steeds cruciëlere rol. Dit geldt niet alleen voor het economisch functioneren van de samenleving.</p>
<p>Economische kracht en innovatie</p> <p>De provincie Utrecht is een economisch sterke regio. De beroepsbevolking is hoog opgeleid, de werkloosheid relatief laag en veel mensen zijn werkzaam in de kennis-economie.</p>	<p>Een inclusieve samenleving</p> <p>Alhoewel het in grote delen van het land economisch meer voor de wind lijkt te gaan, wil dat niet zeggen dat iedereen evenveel profiteert van de toename aan welvaart.</p>	<p>Een gezonde leefomgeving</p> <p>Onze leefomgeving brengt diverse gezondheidsrisico's met zich mee. Dak hittestress als gevolg van klimaatverandering geeft risico op gezondheidsverlies, evenals gebrek aan leefbaarheid in de gebouwde omgeving.</p>

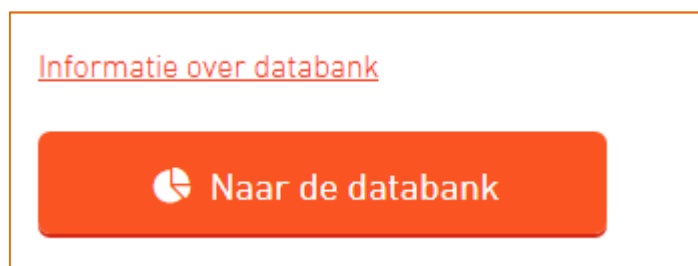
2 WAARVOOR KAN DE INFORMATIE GEBRUIKT WORDEN?

- **Input data voor (beleids- project- of programma)analyse:** Gebruik data uit de databank van de SvU om te illustreren welke gegevens er voorhanden zijn op een bepaald themagebied. Combineer deze gegevens met bronnen uit uw eigen organisatie (data, acties, beleidsnotities, maatschappelijke ontwikkelingen) om tot een totaaloverzicht te komen.
- **Analyse ontbrekende data:** Misschien vindt u niet alle informatie die u nodig heeft in de Staat van Utrecht. Maak uw analyse zo objectief mogelijk door ook te benoemen over welke informatie u (noodzakelijkerwijs) nog niet beschikt.
- **Context geven aan (bestaande) data:** Vergelijk (bestaande) data van bijvoorbeeld uw gemeente met die van andere gemeenten in de provincie, met die van de provincie als geheel of met die van Nederland. Zet de cijfers van nu naast die van voorgaande jaren om eventuele trends te signaleren. Gebruik indien van toepassing ook prognose-cijfers op het gebied van bevolking om realistisch naar de toekomst te kunnen kijken.
- **Verdieping op thema's en maatschappelijke opgaven:** Maak gebruik van aanvullende (onderzoeks)literatuur, website-informatie of data-sites om verdere onderbouwingen en achtergronden te vinden.
- **Legitimering:** Gebruik maatschappelijke opgaven en thema-informatie uit de Staat van Utrecht om de legitimiteit van uw plan, presentatie of (politieke) agenda te schetsen. Uiteraard zijn de maatschappelijke opgaven die in de Staat van Utrecht worden genoemd niet uitputtend. Misschien kunt u er zelf nieuwe aan toevoegen.
- **Verantwoordings-instrument:** Gebruik de Staat van Utrecht als verantwoordingsinstrument binnen uw beleids- of begrotingscyclus. Houd er echter rekening mee dat de updates van de cijfers tweejaarlijks plaatsvindt.

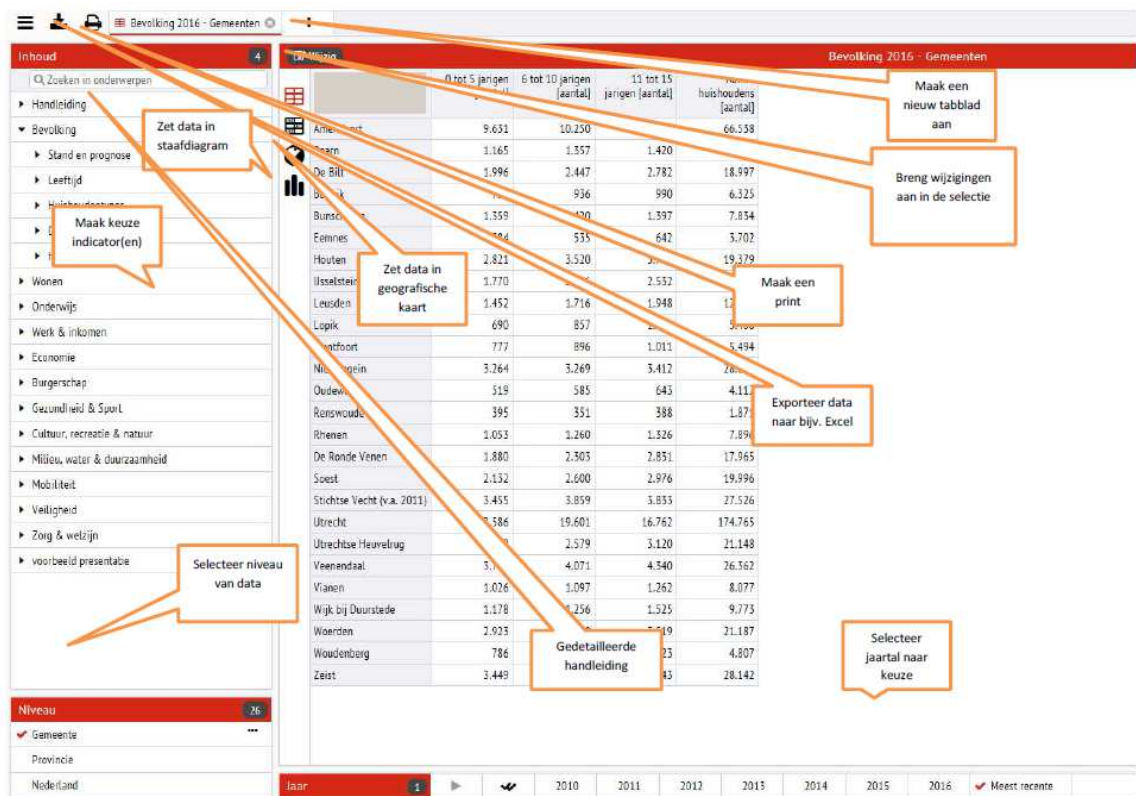
Praktisch stappenplan

Hoe u heel gemakkelijke gegevens uit de website kunt halen, laten we in onderstaande paragrafen zien. We onderscheiden het gebruik van kwantitatieve en kwalitatieve data.

3 GEBRUIK KWANTITATIEVE DATA



- **Welke cijfers zijn er?** In bijlage 1 vindt u een overzicht van alle indicatoren waarover cijfers beschikbaar zijn in deze databank. Van veel indicatoren zijn gegevens beschikbaar voor alle gemeenten in de provincie Utrecht in de periode 2010-2016. Van sommige indicatoren zijn alleen cijfers van provincies beschikbaar.
- **Naar de databank.** Ga naar de databank van de website www.staatvanutrecht.nl. Dit doet u door op de button te klikken.
- **Maak tabellen.** Maak zelf tabellen over uw onderwerp. U kunt nu tabellen gaan samenstellen over onderwerpen die voor u van belang zijn.
- **Transporteer uw gegevens.** Wilt u de gegevens transporteren naar een eigen excel- of wordbestand? Dat kan heel eenvoudig door het download-icoon links boven in de databank aan te klikken.
- **Zorg voor een mooie grafische opmaak.** Wilt u (een deel van) uw gegevens in een mooie opmaak grafisch weergeven? Ook dat kan heel makkelijk.
 - Gebruik de icoontjes links van de tabel in de databank voor een staafdiagram of kaart van de provincie / Nederland (minder keus).
 - Importeer de tabel in excel en ga via 'invoegen' naar 'grafieken' (meer keus).



- **Prognosecijfers:** Gebruik indien gewenst ook prognosecijfers op het gebied van bevolking uit de databank.

▼ Bevolking

▼ Stand en prognose ⌵

● Aantal inwoners totaal

📊 % inwoners van de provincie

✓ ● Prognose totale bevolking 2040

✓ ● Prognose totaal aantal huishoudens in 2040

- **Verder zoeken?** Kunt u niet de cijfers vinden die u zoekt? Wellicht kunnen de websites van diverse kennisinstellingen u verder helpen. U vindt *links* hiernaar onder 'meer weten' op de themapagina.

Meer weten?

- www.cbs.nl
- www.waarstaatjegemeente.nl/
- www.waarstaatjeprovincie.nl/
- www.utrecht-monitor.nl/
- www.nidi.nl
- www.kinderenintel.nl
- CBS e.a., 2016, *Landelijke jeugdmonitor 2016*.
- CBS, 2016, *Trends in Nederland*
- PBL, 2016, *De verdeelde triomf*.
- SCP, 2016, *De toekomst tegemoet. Leren, werken, zorgen, samenleven en consumeren in het Nederland van later*.

Gebruik *links* van websites van kennisinstellingen voor meer data.

4 Gebruik kwalitatieve data

- **Algemene thema informatie:** Op de website vindt u een indeling in 12 hoofdthema's en daaronder een veertigtal subthema's. Op de pagina's vindt u een algemene inleiding op deze (sub)thema's en worden een aantal kernaspecten belicht. U kunt de tekst van de webpagina's als u dat wenst direct overnemen om te gebruiken als onderbouwing bij uw eigen verhaal. Om misverstanden te voorkomen is het wel nodig om de website als bron te noemen.
- **Maatschappelijke opgaven:** Ook vindt u per hoofdthema een 40-tal maatschappelijke opgaven. In bijlage twee van deze brochure zijn ze allemaal op een rij gezet. Indien voor u van toepassing kunt u deze opgave overnemen voor uw document of presentatie. De genoemde maatschappelijke opgaven zijn niet uitputtend. Misschien heeft u zelf een andere maatschappelijke opgave voor ogen.
- **Mooie infographic?** Wilt u uw document of presentatie mooier maken met een infographic uit de Staat van Utrecht? Dat kan eenvoudig door vanaf het scherm te knippen en plakken met het knipprogramma. Dit programma vindt u via 'zoeken'=> knipprogramma. Noem onder de infographic de Staat van Utrecht als bron.
- **Verdiepen?** Naast cijfermatige informatie, wilt u misschien ook (kwalitatieve) onderzoeksuitkomsten uit rapporten vanuit de centrale overheid of kennisinstellingen gebruiken. Onder 'meer weten' vindt u tal van rapporten en websites die meer informatie geven over uw onderwerp. Ook de onder de hoofdcategorie 'verdieping' op de website homepage vind u thema-overstijgende verdiepende informatie.

De leeftijdsopbouw in een gebied zegt iets over de mate waarin er arbeidspotentieel is, er voorzieningen moeten zijn voor kinderen (onderwijs, zorg) en ouderen (zorg, woningbouw). Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) stelt dat één van de belangrijkste structurele trends in de demografie van Nederland de continue vergrijzing is. Zeker de kleinere gemeenten in de provincie Utrecht zullen hier in toenemende mate mee te maken krijgen.

Provincie Utrecht: relatief hoge groene druk en lage grijze druk

De leeftijdsopbouw van een regio zegt iets over de groene en grijze druk van het gebied. Groene druk is de verhouding van het aantal 0-14 jarigen ten opzichte van de potentiële arbeidspopulatie. De grijze druk is de verhouding van het aantal 65-plussers ¹⁰ ten opzichte van de potentiële arbeidspopulatie. Voor de provincie als geheel geldt dat er bovengemiddeld veel jonge kinderen zijn waarvoor gezorgd moet worden. Binnen de provincie geldt dat de groene druk relatief laag is in de gemeenten Utrecht (24) en Nieuwegein (24,4). Voor de gemeenten Woudenberg (33,3) en Renwoude (35,8) is deze relatief hoog. De grijze druk is het laagst voor de gemeenten Utrecht (14), Houten (18,8) en Amersfoort (20,7). Het hoogst is de grijze druk in de gemeenten Baarn (36,1), Utrechtse Heuvelrug (39) en De Bilt (39,4).

Toekomstige fluctuaties in aantallen basisschoolkinderen

Niet alle leeftijdsgroepen groeien even sterk als we de periode tot 2040 bekijken. Het vooruitzicht is dat er ten aanzien van het aantal 4-12 jarigen (basisschoolkinderen) relatief sterke fluctuaties te verwachten zijn. Tussen 2010 en 2015 is volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) het aantal basisschoolkinderen sterk gedaald, van 1,6 miljoen naar 1,5 miljoen. De verwachting is dat deze daling nog zo'n tien jaar zal doorzetten. In 2025 zijn er naar verwachting ruim 1,4 miljoen kinderen in de basisschoolleeftijd, een daling van ongeveer 5% ten opzichte van 2015. Hierna wordt echter weer een groei verwacht. Door deze toename ligt het aantal basisschoolleerlingen tegen 2030 weer op het niveau van 2015 en stijgt daarna verder door.

Bevolking

Stand & prognose

Leeftijd

Huishouden

Herkomst

Gemeentelijke migratie

[Informatie over databank](#)

[Naar de databank](#)

In de databank vindt u onder andere de indicatoren:

- aantal inwoners per leeftijdsgroep van vijf jaar/absoluut / percentage binnen gemeente / percentage binnen provincie totaal
- groene druk
- grijze druk
- groene - grijze druk

Meer weten?

[CBS.nl](#)

[Wikipedia](#)

[CBS e.a. 2016, Landelijke jeugdmonitor 2016](#)

Gebruik tekst van de website bijvoorbeeld om een beleidsthema verder te omschrijven en context te geven.

Tenslotte

In de Staat van Utrecht wordt gesproken over *maatschappelijke opgaven* in tegenstelling tot bijvoorbeeld *bestuurlijke opgaven*. De dialoog over een maatschappelijke opgave kan door iedereen direct gevoerd worden: geïnteresseerde burgers, maatschappelijke organisaties, private partijen (investeerders), centrale en decentrale overheden.

BIJLAGE 1: INDICATOREN DATABANK STAAT VAN UTRECHT 2017

Bevolking

Stand en prognose:

- * totaal aantal inwoners
- * prognose bevolking 2040
- * prognose huishoudens 2040.

Leeftijd:

- * aantal inwoners per leeftijdsgroep van vijf jaar (absoluut, % binnen gemeente, % binnen provincie)

Huishoudentypes:

- * huishoudens totaal
- * eenpersoonshuishoudens
- * eenouderhuishoudens
- * meerpersoonshuishoudens met kinderen
- * meerpersoonshuishoudens zonder kinderen
- * huishoudens overig

Herkomst:

- * Aantal inwoners Nederlandse afkomst (absoluut, % binnen gemeente).

Gemeentelijke migratie:

- * vestigers uit andere gemeenten (absoluut, % binnen provincie)
- * vertrekkers naar andere gemeenten (absoluut, % binnen provincie)

Demografische druk:

- * groene druk
- * grijze druk
- * groene + grijze druk



9

Wonen

Woondichtheid:

- * bevolkingsdichtheid

Woningvoorraad:

- * aantal woningen
- * % koopwoningen
- * % sociale huurwoningen
- * % particuliere huurwoningen
- * gemiddelde ouderdom woningen
- * % na-oorlogse woningen
- * gem zoektijd woningen
- * gem wachttijd huurwoningen.

Koopwoningmarkt:

- * gemiddelde woningwaarde
- * aantal verkochte woningen
- * mediane verkoopprijs
- * mediane verkooptijd.



Woontevredenheid:

- *score leefbaarheid (U10)
- * score woonklimaat (U10)
- * score voorzieningen (U10)
- * score staat openbare ruimte (U10).

Economie**Economische ontwikkeling**

- *aandeel snelgroeïende ondernemingen
- *totaal aantal zakelijke hotelovernachtingen

Sector ontwikkeling

- * totaal aantal vestigingen per sector
- * totaal aantal banen per sector
- * % ZZP-ers tov totaal aantal banen

Bedrijfsontwikkeling

- * aantal oprichtingen per 1.000 vestigingen
- * aantal opheffingen per 1.000 vestigingen
- * aantal faillissementen per 1.000 vestigingen

Commercieel vastgoed

- * % leegstand winkels
- * % leegstand kantoren

Innovatie

- * aantal patenten per miljoen inwoners

**Werk & Inkomen****Arbeidsparticipatie**

- * netto arbeidsparticipatie
- * bruto arbeidsparticipatie
- * % werkloosheid
- * aantal inw met arbeidsongeschh uitkering
- * aantal inw met werkloosheidsuitkering
- * potentiële beroepsbevolking
- * aantal banen per 100 inwoners
- *gem aantal gewerkte uren (vrouwen, mannen, totaal, 15-24 jaar, 15-64 jaar)

Inkomen & armoede

- * score financiële zelfredzaamheid
- * inwoners dat niet rond kan komen
- * aantal huishoudens met bijstand
- * % gemiddeld gestandaardiseerd inkomen

**Onderwijs****Opleidingsniveau:**

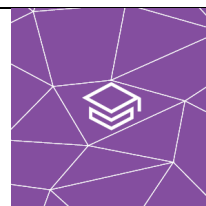
- * opleidingsniveau beroepsbevolking (abs, %)

Basis en voortgezet onderwijs:

- * % achterstandsleerlingen.

Vervolgonderwijs:

- *voortijdig schoolverlaters
- * MBO deelname (provincie)
- * HBO deelname (provincie)
- * WO deelname (provincie).



Burgerschap

Verkiezingsopkomst:

- * verkiezingsopkomst gemeenteraad, tweede kamer, provinciale staten, Europees parlement.

Burgerparticipatie:

- *score feitelijke inzet (U10)
- * score buurttoezicht (U10)
- * score eigen toezicht (U10)
- * score sociale cohesie (U10)
- * score collectieve zelfredzaamheid (U10).



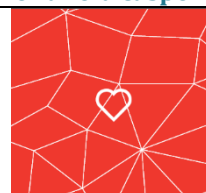
Gezondheid & sport

Gezondheid:

- *ervaren gezondheid totaal /19-65 jaar / 65+
- *% inwoners met overgewicht
- *% inwoners voldoet aan beweegnorm
- * % kinderen met handicap
- * % inwoners met lichamelijke beperking
- *% inwoners contact met GGZ 19-65 jaar / 65+
- * % inwoners met risico op angst of depressie 19-65 jaar / 65+
- * levensverwachting bij geboorte.

Sport:

- * aantal sportaccomodaties/10.000 inw
- * % inwoners lid sportvereniging
- * % wekelijkse sporters.



Cultuur, recreatie & natuur

Cultuur:

- * aantal museumbezoekers
- * aandeel rijksmonumenten/1.000 inw.

Recreatie:

- *aantal hectare dagrecreatief terrein

Natuur:

- * oppervlakte natuur
- * oppervlakte nieuwe natuur
- * oppervlakte bos
- * oppervlakte open natuurlijk terrein.



Milieu, water & duurzaamheid

Afval/reststromen:

- * Inzameling glas / kunststof / papier / restafval / GFT afval.

Energieverbruik:

- * gasverbruik/woning



- * elektriciteitsverbruik/woning
- * aantal woningen met stadsverwarming.

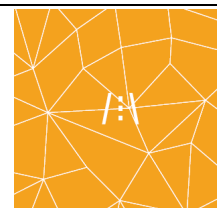
Duurzame energie:

- * % woningen met energielabel G/F/E/D/C/B/A/A+/A++
- * % woningen met zonnepanelen
- * zonnestroom in MJ/inw
- * electriciteitsproductie windenergie
- * aantal windturbines.

Mobiliteit

Modal split:

- * afgelegde kilometers per jaar per persoon totaal / auto abs + % / fiets abs + % / lopend abs + % /OV abs + %
- * verplaatsingen per jaar per persoon totaal / auto abs +% / fiets abs +% / lopend abs + % /OV abs + %



Openbaar vervoer:

- * % inwoners zonder OV-halte in directe omgeving
- * afgelegde kilometers OV
- * OV tevredenheid burger.

Auto:

- * aantal personenauto's absoluut/per inwoner
- *% huishoudens zonder auto
- * aantal deelauto's absoluut/per 100.000 inw
- * aantal elektrische auto's absoluut / per 100.000 gewone auto's / per 100.000 inw / per laadpunt
- * aantal elektrische laadpunten.

Fiets:

- * aantal fietsen /inw
- * % huishoudens zonder fiets
- *aantal elektrische fietsen/inw
- * aantal huishoudens met elektrische fiets.

Duurzame mobiliteit:

- * aantal tankpunten transitiebrandstoffen
- * aantal deelauto's absoluut/per 100.000 inw
- * aantal elektrische auto's absoluut / per 100.000 gewone auto's / per 100.000 inw / per laadpunt
- * aantal elektrische laadpunten.

Ongevallen:

- * aantal verkeersdoden / 100.000 inw
- * aantal verkeersdoden / miljard reizigerskilometers.

Veiligheid

Criminaliteit:

- *%o geweldsmisdrijven
- * %o autokraak
- * %o woninginbraak
- *%o misdrijven totaal
- * %o jeugdcriminaliteit
- *Haltverwijzingen



* % ooit slachtoffer geweest van huiselijk geweld 19-65 jaar/65+.

Veiligheidsbeleving:

- * score veiligheidsgevoel (U10)
- * score sociale overlast (U10)
- * score veiligheid (U10).

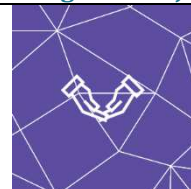
Zorg & Welzijn

Welbevinden en sociale participatie:

- * % inwoners in sociaal isolement.

(Mantel)zorg en zelfredzaamheid:

- * score zelforganiserend vermogen (U10)
- * score zelfzorgend vermogen (U10)
- * score sociale weerbaarheid (U10)
- * % mantelzorgers.



BIJLAGE 2: MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN STAAT VAN UTRECHT 2017

bevolking

- **Vergrijzing:** Er wordt vooral vergrijzing van de bevolking in kleinere gemeenten voorzien. Hoe kan een passend voorzieningenaanbod op het gebied van wonen, openbaar vervoer, recreatie en zorg gerealiseerd worden?
- **Eenpersoonshuishoudens:** Het aantal eenpersoonshuishoudens gaat stijgen. Is er voldoende passende woonruimte?
- **Starterswoningen:** Jongeren gaan later het huis uit. Hoe maken zij een soepele overgang naar zelfstandig wonen?

wonen

- **Woningvoorraad:** Voor de komende decennia is nog een forse bevolkingsgroei voorzien in de provincie. Hoe kan de woningvoorraad hierop het beste worden afgestemd?
- **Woningtypen:** Door verschuivingen in samenstelling van huishoudens in de provincie, zullen in de toekomst meer en andere typen woningen nodig zijn. Gezien de huidige woningvoorraad zijn vooral ook kleinere woningtypen voor jongvolwassenen en (zorgbehoevende) ouderen gewenst.
- **Duurzaamheid:** De omslag naar duurzame energie is één van de grootste opgaven voor de gebouwde omgeving. Welke materiële en immateriële maatregelen kunnen bijdragen bij aan het bevorderen van duurzaam wonen?
- **Betaalbaar wonen:** Voor circa 20% van inwoners in de provincie geldt dat zij moeite hebben met rondkomen. Hoe kan de post 'wonen' voor hen zo goed mogelijk beheersbaar worden gemaakt?

economie

- **Bereikbaarheid:** Utrecht is economisch gezien een sterke provincie. De belangrijkste opgave is om deze positie te handhaven en waar mogelijk te versterken. Eén van de voorwaarden daarvoor is te zorgen voor optimale bereikbaarheid van de economische kerngebieden.
- **Innovatiekracht:** De provincie bekleedt een toppositie in Europa als innovatieregio. Toch ligt het de innovatiekracht onder die van Europese regio-gemiddelde. Hoe kan de toppositie verder behouden of versterkt worden?
- **Snelgroeiers:** In de regionale economie doet zich momenteel een kentering voor in de toename van het aantal snelgroeierende vestigingen. Hoe kan deze ontwikkeling worden bijgestuurd?

- **Nieuwe competenties:** Utrecht speelt een grote rol in de gezondheidseconomie. In de veranderende zorgsector zijn nieuwe professionals nodig met nieuwe competenties. Hoe kan deze innovatieve ontwikkeling verder worden ondersteund?
- **Leegstand:** Het leegstaande vastgoed vraagt in toenemende mate aandacht. Welke aanpak vraagt dit?

werk en inkomen

- **Inkomensongelijkheid:** Werkloosheid is nog steeds actueel in de provincie en niet gelijk verdeeld over alle gemeenten en opleidingsklassen. Hoe kunnen risico's op toenemende inkomensongelijkheid zoveel mogelijk worden omgebogen?
- **Arbeidsmarkttoeleiding:** Welke initiatieven zijn nodig om gesignaleerde tekorten in de aansluiting vmbo-mbo-arbeidsmarkt in de provincie te optimaliseren?
- **Armoede:** Voor circa 20% van de inwoners in de provincie geldt dat zij moeite hebben met rondkomen. Op welke manieren kan hierop ondersteuning worden geboden?

onderwijs

- **Taal- en digitale vaardigheid:** 6,3% van de Utrechtse bevolking is volgens recent onderzoek laaggeletterd en er is sprake van grote verschillen in de mate waarin bevolkingsgroepen digitaal vaardig zijn. Hoe kan voorkomen worden dat kansen op maatschappelijke participatie hierdoor verslechteren?
- **Arbeidsmarktaansluiting:** Welke initiatieven zijn nodig om (v)mbo leertrajecten beter te laten aansluiten op de Utrechtse arbeidsmarkt?

Burgerschap

- **Sociale cohesie:** De manier waarop burgers zich verbonden voelen met elkaar, heeft zijn weerslag op het maatschappelijke klimaat van een buurt of regio. Hoe kunnen bewoners zoveel mogelijk uitgenodigd worden om zich in te spannen voor hun eigen buurt?

gezondheid en sport

- **Fysieke omgeving:** De leefomgeving is van invloed op ieders gezondheid. Hoe richten we deze zo in dat zij steeds meer uitnodigt om te bewegen, te ontspannen en te ontmoeten?
- **Bewegen:** Voldoende bewegen leidt tot gezondheidswinst. Hoe kunnen we regelmatige lichamelijke activiteit in het algemeen stimuleren?
- **Milieu:** Luchtverontreiniging en geluidsoverlast brengen gezondheidsrisico's mee. Hoe kunnen we deze met gezamenlijke inspanning zoveel mogelijk voorkomen en terugbrengen? Welke (innovatieve) oplossingen dragen bij aan duurzame en schone mobiliteit?

cultuur, recreatie en natuur

- **Leefkwaliteit:** De bevolking in de provincie zal nog verder gaan toenemen. Hoe zorgen we voor behoud en uitbreiding van leefkwaliteit in de vorm van recreatieve - en culturele voorzieningen en aantrekkelijk landschap?
- **Leefomgeving:** De leefomgeving is van invloed op ieders gezondheid. Hoe richten we deze zo in dat zij meer uitnodigt tot gezond gedrag?
- **Stad-land verbindingen:** Er is een toenemende trek naar de stad. Hoe zorgen we voor een uitnodigende en tevens duurzame stad-plattelandsverbindingen?
- **Natuur:** Hoe zorgen we voor het duurzaam in stand houden van de in de provincie voorkomende soorten planten en dieren?

milieu, water en duurzaamheid

- **Milieu:** Luchtverontreiniging en geluidsoverlast brengen gezondheidsrisico's mee. Hoe kunnen we deze met gezamenlijke inspanning zoveel mogelijk voorkomen en terugbrengen? Welke (innovatieve) oplossingen dragen bij aan een duurzame en schone mobiliteit?
- **Klimaatverandering:** Klimaatveranderingen leiden tot toenemende risico's op hittestress en wateroverlast. Hoe kunnen we de gezondheids- en veiligheidsrisico's in de provincie zo klein mogelijk maken?
- **Hernieuwbare energie:** Het percentage hernieuwbare energie in de provincie is relatief laag. Hoe kunnen we dit vergroten?

- **Duurzaamheid:** De omslag naar duurzame energie is één van de grootste opgaven voor de gebouwde omgeving. Welke materiële en immateriële maatregelen kunnen bijdragen bij aan het bevorderen van duurzaam wonen?
- **Drinkwater:** Er worden nog bestrijdingsmiddelen aangetroffen in het grondwater nabij drinkwaterputten. Wat kunnen we er gezamenlijk aan doen om de kwaliteit van het drinkwater te verbeteren?
- **Overstroming:** Door de (lage) ligging van grote delen van de provincie blijft er een risico op overstroming. Hoe kunnen we deze risico's terugdringen?

mobilititeit

- **Duurzaamheid:** Welke (innovatieve) oplossingen dragen bij aan grotere verkeersveiligheid en meer duurzame en schone mobiliteit?
- **Leefklimaat:** Door de toename van de mobiliteit komt ook het leefklimaat onder druk te staan. Hoe zorgen we voor een goed evenwicht in het ruimtebeslag voor mobiliteit en de leefomgevingskwaliteiten?
- **Economische kerngebieden:** Door de groei van de bevolking en economie, neemt ook de mobiliteit toe. Hoe zorgen we dat ook de economische kerngebieden en toplocaties als het Utrecht Science Park, voor alle modaliteiten, goed ontsloten blijven?
- **First & last mile:** Naast de regionale en nationale weginfrastructuur vraagt ook de infrastructuur binnen de stadsgrenzen om sturing en afstemming. Hoe zorgen we dat ook het voor- en natransport (first & last mile) in de van de deur-tot-deur reis optimaal ontwikkeld wordt?
- **Fietsnetwerk:** Hoe faciliteren we de groei van het fietsgebruik en komen we tot een regionaal fietsnetwerk dat voldoet aan de kwaliteitseisen van veilig, comfortabel en snel?

veiligheid

- **Nieuwe vormen onveiligheidsgevoel:** Het veiligheidsgevoel van veel inwoners heeft voor een deel te maken met afwezigheid van criminaliteit in de fysieke omgeving. In de veranderende samenleving zijn onveiligheidsgevoelens ook verbonden aan mondiale politieke ontwikkelingen (radicalisering) en aan de opkomst van uiteenlopende vormen van cybercriminaliteit. Hoe kunnen we hier zo goed mogelijk een antwoord op geven?

zorg en welzijn

- **Vergrijzing:** Kleine gemeenten vergrijzen meer dan grote steden: zijn er voldoende passende voorzieningen? En wordt er voldoende rekening gehouden met de variëteit in leefstijl en zorgbehoeften van de komende generaties 75-plussers?
- **Zelfredzaamheid:** De rol van mantelzorgers zal in de toekomst verder gaan toenemen. Niet iedereen is echter even vaardig in het vragen om hulp en inschatten wat er nodig is. Hoe kunnen we als samenleving zorgen voor een maximale afstemming van hulpaanbod op hulpvragers.
- **Digitale- en taalvaardigheid:** Om zelfredzaam te kunnen functioneren in de maatschappij zullen inwoners in de toekomst steeds meer digitale- en taalvaardigheden nodig hebben. De digitale kloof dreigt echter steeds groter te worden. Hoe kan het beste worden ingezet op versterking van deze vaardigheden voor iedereen?